

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Π/ΘΜΙΑΣ, Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Π/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Μ. Μονιούδη
Α. Νιγιάννης
Ι. Καπουτσής
Ι Μπουσδούνης
Τηλέφωνο: 210-3443605
210-3442237
210-3443617
210-3442191

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθ. Προτεραιότητας:

Αθήνα, 06-12-2024
Αρ. Πρωτ. 146472/ΓΔ4

ΠΡΟΣ:

- Περιφερειακές Δ/νσεις Εκπ/σης
- Διευθύνσεις Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπ/σης
- Συμβούλους Εκπ/σης Π.Ε. & Δ.Ε. (μέσω των Δ/νσεων Π.Ε. & Δ.Ε.)
- Σχολικές μονάδες Π.Ε. και Δ.Ε. (μέσω των Δ/νσεων Π.Ε. και Δ.Ε.)
- Σιβιτανίδειο Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελματιών
info@sivitanidios.edu.gr

ΚΟΙΝ.:

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
info@iep.edu.gr

ΘΕΜΑ: Εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» στο Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο¹

Σχετ.: 1. Η υπό στοιχεία 130372/ΓΔ4/01-11-2024 Υ.Α. με θέμα: «Πρόγραμμα Σπουδών “Δράσεις Ενεργού Πολίτη” του Νηπιαγωγείου, του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου» (Β’ 6048)

2. Η υπ’ αριθμ. 67/21-11-2024 Πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.)

Σχετικά με την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» στο Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο σας γνωρίζουμε τα εξής:

¹ Για την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» δημιουργήθηκε από το ΙΕΠ ειδική ψηφιακή πλατφόρμα: <https://iep.edu.gr/el/component/k2/content/199-draseis-energoy-politi> στην οποία περιλαμβάνεται το Πρόγραμμα Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη», ο οδηγός εκπαιδευτικού «Δράσεις Ενίσχυσης της Ενεργού Πολιτείας», οι Δράσεις Ενίσχυσης της Ενεργού Πολιτείας, τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων και οι Σχολικές Ημέρες.

1. Εισαγωγή

- 1.1. Από το σχολικό έτος 2024-2025 εφαρμόζεται σε όλες τις τάξεις της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης το Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ) «Δράσεις Ενεργού Πολίτη».
- 1.2. Το ΠΣ «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 6048/Β'/1-11-2024 με τίτλο Πρόγραμμα Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» του Νηπιαγωγείου, του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου.
- 1.3. Το ΠΣ ενσωματώνει τους 17 Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) όπως θεσπίστηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) το 2015, καλλιεργεί στους μαθητές και τις μαθήτριες τις δεξιότητες και παρέχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίζουν ζητήματα σχετικά με: την εξάλειψη της φτώχειας και της πείνας, την ενίσχυση της καλής υγείας και της ευημερίας, την προσφορά ποιοτικής εκπαίδευσης, την ισότητα των φύλων, την πρόσβαση σε καθαρό νερό και αποχέτευση, τη φτηνή και καθαρή ενέργεια, την αξιοπρεπή εργασία και την οικονομική ανάπτυξη, τη βιομηχανία, την καινοτομία και τις υποδομές, τις λιγότερες ανισότητες, τις βιώσιμες πόλεις και κοινότητες, την υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, τη δράση για το κλίμα, τη ζωή στο νερό, τη ζωή στη στεριά, την ειρήνη, τη δικαιοσύνη και τους ισχυρούς θεσμούς, και τη συνεργασία για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- 1.4. Σκοπός του ΠΣ είναι να προετοιμάσει πολίτες με δεξιότητες κριτικής σκέψης, συνεργασίας και κοινωνικής υπευθυνότητας οι οποίοι συμβάλλουν ενεργά στη δημιουργία μιας βιώσιμης κοινωνίας, βασισμένης στην αειφορία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την περιβαλλοντική προστασία.
- 1.5. Το ΠΣ περιλαμβάνει 17 θεματικά πεδία σε αντιστοιχία με τους 17 ΣΒΑ και είναι σχεδιασμένο κάθετα, δηλαδή εφαρμόζεται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, και οριζόντια, δηλαδή καλύπτει όλα τα γνωστικά αντικείμενα σε κάθε τάξη, ενσωματώνοντας τις αρχές του ενεργού πολίτη σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα και δραστηριότητες, εξασφαλίζοντας μια ολιστική προσέγγιση στην εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ενεργό πολιτειότητα.
- 1.6. Το ΠΣ είναι πολύτιμο εργαλείο/καταστατικός χάρτης των εκπαιδευτικών για την ενίσχυση των δράσεων ενεργού πολίτη σε όλο το εύρος των μαθημάτων των ωρολογίων προγραμμάτων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς επίσης και σε συνδυασμό με τα Προγράμματα Σπουδών των μαθημάτων αυτών.
- 1.7. Το ΠΣ «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» εφαρμόζεται σε διάφορα και διαφορετικά περιβάλλοντα, ιδίως στο σχολείο, στην κοινότητα-γειτονιά, στη χώρα-κόσμο, στο διαδίκτυο.
- 1.8. Το ΠΣ «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» υλοποιείται μέσω της πραγματοποίησης δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας, α) σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα που προσδιορίζονται στην § 3, β) σε κάθε άλλο γνωστικό αντικείμενο πέρα των προηγούμενων, γ) στις σχολικές δραστηριότητες, δ) στις εκπαιδευτικές εκδρομές, επισκέψεις και περιπάτους και ε) στις ημέρες αφιερωμένες σε θέματα αειφορίας και ενεργού πολιτειότητας, όπως η Ημέρα Αθλητισμού, η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, η Διεθνής Ημέρα Μνήμης των Θυμάτων του Ολοκαυτώματος και η Πανελλήνια Σχολική Ημέρα Φιλοζωίας.
- 1.9. Για την πραγματοποίηση των δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας, που δύναται να συνδέονται και με τα α, β και γ, της § 1.8, αξιοποιούνται:
  - 1.9.1. Υποχρεωτικά ώρες διδασκαλίας από συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα/μαθήματα (βλ. §3).

1.9.2. Προαιρετικά από τον/την εκπαιδευτικό ώρες διδασκαλίας στο πλαίσιο του ΠΣ του γνωστικού αντικειμένου που διδάσκει, ώστε να πραγματοποιήσει δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας.

1.10. Για την πραγματοποίηση των δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας έχει εκδοθεί από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής ο Οδηγός Εκπαιδευτικού: «Δράσεις Ενίσχυσης της Ενεργού Πολιτειότητας».

2. Συμμετοχή μαθητών/τριών και πλαίσιο εφαρμογής

2.1. Το ΠΣ «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» έχει ως κύριο χαρακτηριστικό την ενεργό συμμετοχή των μαθητών και των μαθητριών. Οι δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας πραγματοποιούνται:

2.1.1. Στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας (δράσεις που απευθύνονται στο εσωτερικό της σχολικής κοινότητας, όπως είναι η αισθητική αναβάθμιση του σχολείου, ο καθαρισμός του περιβάλλοντος χώρου, η βοήθεια ευάλωτων ομάδων συμμαθητών και συμμαθητριών, κ.λπ.).

2.1.2. Στο πλαίσιο της κοινότητας-γειτονιάς (δράσεις που απευθύνονται στην κοινότητα στην οποία ανήκει η κάθε σχολική μονάδα, όπως π.χ. είναι η φύτευση σε τοπικά πάρκα, ο εντοπισμός βλαβών σε δρόμους, η επίσκεψη και η παροχή συντροφιάς σε ηλικιωμένους/ες στο τοπικό ΚΑΠΗ, κ.λπ.).

2.1.3. Στο πλαίσιο της χώρας ή/και τον διεθνή χώρο (δράσεις που απευθύνονται πέρα από τα όρια της κοινότητας, όπως για παράδειγμα, αποστολή ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού, ειδών ένδυσης, τροφίμων προϊόντων και άλλων αγαθών σε μια δοκιμαζόμενη περιοχή, κοινές δράσεις με άλλα σχολεία της χώρας ή/και άλλων χωρών ή/και στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων κ.λπ.).

2.1.4. Στον ψηφιακό κόσμο του διαδικτύου (ενημερωτικό υλικό για σημαντικά κοινωνικά θέματα, δημιουργία διαδικτυακών εφαρμογών για χρήση από ευάλωτες ομάδες, εκστρατείες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δημιουργία ψηφιακών δικτύων κοινοτήτων μάθησης, κ.λπ.).

2.2. Το ΠΣ «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» κατηγοριοποιείται σε τέσσερις ηλικιακές ομάδες:

2.2.1. Νηπιαγωγείο - Α', Β', Γ' Δημοτικού

2.2.2. Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού

2.2.3. Γυμνάσιο

2.2.4. Λύκειο

2.3. Κατά την αποφοίτησή του/της από την κάθε βαθμίδα κάθε μαθητής/τρια λαμβάνει μαζί με το απολυτήριό του/της βεβαίωση στην οποία αναγράφονται όλες οι δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας στις οποίες συμμετείχε, καθώς και η αντίστοιχη τάξη στην οποία τις υλοποίησε. Επισυνάπτεται υπόδειγμα βεβαίωσης.

3. Εφαρμογή

3.1. Ανάλογα με την τάξη, για τις δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας αφιερώνονται 10, 20 ή 30 ώρες ανά διδακτικό έτος. Στις 10 ώρες πραγματοποιείται μία δράση, στις 20 ώρες δύο δράσεις και στις 30 ώρες τρεις δράσεις.

- 3.2. Είναι σημαντικό οι δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας σε κάθε διδακτικό αντικείμενο ή μάθημα να συνδέονται με το πρόγραμμα σπουδών και τις οδηγίες διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος. Στόχος είναι οι μαθητές/τριες να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης, συνεργασίας και κοινωνικής υπευθυνότητας πάνω σε θέματα του αντικειμένου, με έναν τρόπο που συμπληρώνει τη διδασκαλία στην τάξη.
- 3.3. Οι δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας μπορεί να εμπίπτουν σε ένα ή σε περισσότερα θεματικά πεδία του ΠΣ ανά τμήμα, τάξη ή/και σχολείο και πρέπει να προσαρμόζονται ως προς τον ειδικότερο σχεδιασμό τους και το ειδικότερο θέμα τους ανάλογα με τις ηλικίες των μαθητών/τριών.
- 3.4. Η εφαρμογή της/των δράσης/εων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας μπορεί να εφαρμοστεί/ούν καταρχάς σε επίπεδο τμήματος. Συνιστάται η συνεργασία ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς περισσότερων τμημάτων με μαθητές και μαθήτριες διαφορετικών ηλικιακών ομάδων, ιδίως δε, από όμορες ή/και απομακρυσμένες σχολικές μονάδες, προκειμένου να αυξηθεί η εμβέλεια της αλληλεπίδρασης ανάμεσά τους.
- 3.5. Στο Νηπιαγωγείο, ο/η εκπαιδευτικός, με βάση τις παιδαγωγικές αρχές και τους στόχους του ΠΣ του Νηπιαγωγείου, έχει τη δυνατότητα να εφαρμόσει δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών/τριών του. Στο πλαίσιο αυτό, ο/η εκπαιδευτικός, όπως για κάθε ηλικιακή ομάδα αντίστοιχα, μπορεί α) να αξιοποιεί τις προτεινόμενες δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας, β) να σχεδιάζει και να υλοποιεί δικές του/της δράσεις μετασχηματίζοντας τις υπάρχουσες, γ) να αξιοποιεί Εργαστήρια Δεξιοτήτων, δ) να πραγματοποιεί σχολικές δραστηριότητες, ε) να αναπτύσσει δράσεις που σχετίζονται με ημέρες αφιερωμένες σε θέματα αειφορίας και ενεργού πολιτειότητας, ενσωματώνοντας τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και της ενεργού συμμετοχής στην εκπαιδευτική διαδικασία και στ) να πραγματοποιεί δράσεις στις εκπαιδευτικές εκδρομές, επισκέψεις και περιπάτους.
- 3.6. Στο Δημοτικό Σχολείο ο/η εκπαιδευτικός, με βάση τις παιδαγωγικές αρχές και τους στόχους σύμφωνα με τα ισχύοντα ΠΣ, εφαρμόζει δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας ως εξής:
- 3.6.1. Στην Α' και Β' Δημοτικού, στα διδακτικά αντικείμενα/μαθήματα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» για 10 ώρες και «Μελέτη Περιβάλλοντος» για 20 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.6.2. Στην Γ' και Δ' Δημοτικού, στα διδακτικά αντικείμενα/μαθήματα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» για 10 ώρες και «Μελέτη Περιβάλλοντος» για 20 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.6.3. Στην Ε' και Στ' Δημοτικού, στα διδακτικά αντικείμενα/μαθήματα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» για 10 ώρες, «Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή» για 10 ώρες και «Φυσικά» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.7. Στο Γυμνάσιο ο/η εκπαιδευτικός, λαμβάνοντας υπόψη τις παιδαγωγικές αρχές και τους στόχους σύμφωνα με τα ισχύοντα ΠΣ, εφαρμόζει δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας ως εξής:
- 3.7.1. Στην Α' Ημερήσιου Γυμνασίου, Πρότυπου Γυμνασίου, Πειραματικού Γυμνασίου, Εκκλησιαστικού Γυμνασίου, Γυμνασίου Ε.Α.Ε. και Μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων Θράκης, στα διδακτικά αντικείμενα/μαθήματα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» για 10 ώρες και «Φυσική Αγωγή» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.

- 3.7.2. Στη Β΄ Ημερήσιου Γυμνασίου, Πρότυπου Γυμνασίου, Πειραματικού Γυμνασίου, Εκκλησιαστικού Γυμνασίου, Γυμνασίου Ε.Α.Ε. και Μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων Θράκης, στα διδακτικά αντικείμενα/μαθήματα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» για 10 ώρες και «Γεωγραφία-Γεωλογία» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.7.3. Στη Γ΄ Ημερήσιου Γυμνασίου, Πρότυπου Γυμνασίου, Πειραματικού Γυμνασίου, Εκκλησιαστικού Γυμνασίου, Γυμνασίου Ε.Α.Ε. και Μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων Θράκης, στα διδακτικά αντικείμενα/μαθήματα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» για 10 ώρες και «Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.7.4. Στην Α΄ Εσπερινού Γυμνασίου στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.7.5. Στη Β΄ Εσπερινού Γυμνασίου στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.7.6. Στη Γ΄ Εσπερινού Γυμνασίου στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.7.7. Στην Α΄ Μουσικού και Καλλιτεχνικού Γυμνασίου στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Φυσική Αγωγή» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.7.8. Στη Β΄ Μουσικού και Καλλιτεχνικού Γυμνασίου στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Γεωγραφία-Γεωλογία» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.7.9. Στη Γ΄ Μουσικού και Καλλιτεχνικού Γυμνασίου στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.7.10. Στις Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ Ενιαίου Ειδικού Επαγγελματικού Γυμνασίου στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.8. Στο Γενικό Λύκειο ο/η εκπαιδευτικός, λαμβάνοντας υπόψη τις παιδαγωγικές αρχές και τους στόχους σύμφωνα με τα ισχύοντα ΠΣ, εφαρμόζει δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτεότητας ως εξής:
- 3.8.1. Στην Α΄ Ημερήσιου ΓΕ.Λ., Πρότυπου ΓΕ.Λ., Πειραματικού ΓΕ.Λ., Εκκλησιαστικού ΓΕ.Λ., Μουσικού ΓΕ.Λ., Καλλιτεχνικού ΓΕ.Λ., Λυκείου Ε.Α.Ε. και Μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων Θράκης, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Πολιτική Παιδεία» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.8.2. Στη Β΄ Ημερήσιου ΓΕ.Λ., Πρότυπου ΓΕ.Λ., Πειραματικού ΓΕ.Λ., Εκκλησιαστικού ΓΕ.Λ., Μουσικού ΓΕ.Λ., Καλλιτεχνικού ΓΕ.Λ., Λυκείου Ε.Α.Ε. και Μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων Θράκης, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Εισαγωγή στις Αρχές της Επιστήμης των Η/Υ» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.8.3. Στη Γ΄ Ημερήσιου ΓΕ.Λ., Πρότυπου ΓΕ.Λ., Πειραματικού ΓΕ.Λ., Εκκλησιαστικού ΓΕ.Λ., Μουσικού ΓΕ.Λ., Καλλιτεχνικού ΓΕ.Λ., Λυκείου Ε.Α.Ε. και Μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων Θράκης, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Φυσική Αγωγή» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.8.4. Στην Α΄ Εσπερινού Λυκείου, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Πολιτική Παιδεία» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.

- 3.8.5. Στη Β΄ Εσπερινού Λυκείου, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Φυσική Αγωγή» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.8.6. Στη Γ΄ Εσπερινού Λυκείου, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Θρησκευτικά» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.9. Στο Επαγγελματικό Λύκειο ο/η εκπαιδευτικός, λαμβάνοντας υπόψη τις παιδαγωγικές αρχές και τους στόχους σύμφωνα με τα ισχύοντα ΠΣ, εφαρμόζει δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας ως εξής:
- 3.9.1. Στην Α΄ Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. και Π.ΕΠΑ.Λ., στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Πολιτική Παιδεία» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.9.2. Στη Β΄ Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. και Π.ΕΠΑ.Λ., στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Εισαγωγή στις Αρχές της Επιστήμης των Η/Υ» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.9.3. Στη Γ΄ Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. και Π.ΕΠΑ.Λ., στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Εισαγωγή στις Αρχές της Επιστήμης των Η/Υ» για 10 ώρες ανά σχολικό έτος.
- 3.10. Στο Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο – Λύκειο ο/η εκπαιδευτικός, λαμβάνοντας υπόψη τις παιδαγωγικές αρχές και τους στόχους σύμφωνα με τα ισχύοντα ΠΣ, εφαρμόζει δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας ως εξής:
- 3.10.1. Στην Α΄ Λυκείου, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Πολιτική Παιδεία» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.10.2. Στη Β΄ Λυκείου, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.10.3. Στη Γ΄ Λυκείου, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.10.4. Στη Δ΄ Λυκείου, στο διδακτικό αντικείμενο/μάθημα «Εισαγωγή στις Αρχές της Επιστήμης των Η/Υ» για 10 ώρες, ανά σχολικό έτος.
- 3.11. Οι ανωτέρω χρόνοι εφαρμογής δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας μπορεί να συμπληρώνονται από χρόνο εκπαιδευτικών επισκέψεων και άλλων τυχόν διδακτικών αντικειμένων/μαθημάτων κατά την κρίση των διδασκόντων/ουσών.

4. Αποτύπωση Εφαρμογής

- 4.1. Κατά τη διάρκεια της φοίτησής του/της σε κάθε βαθμίδα κάθε μαθητής/τρια είναι απαραίτητο να έχει ενεργό συμμετοχή σε δράσεις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας που συνδέονται με διαφορετικά θεματικά πεδία του ΠΣ «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» ανά έτος.
- 4.2. Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς, καταγράφεται στο πληροφοριακό σύστημα myschool η συμμετοχή του/της μαθητή/τριας στη/στις δράση/εις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας σε αντιστοίχιση με τα θεματικά πεδία του Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ). Κατά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής βαθμίδας αποτυπώνεται η συμμετοχή του/της μαθητή/τριας στη/στις δράση/εις ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας σε βεβαίωση που λαμβάνει μαζί με το απολυτήριό του/της (βλ. §2.3).

5. Μεθοδολογία υλοποίησης Δράσεων Ενίσχυσης της Ενεργού Πολιτειότητας

5.1. Υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας

Καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής των δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας και των δραστηριοτήτων τους οι μαθητές/τριες συμμετέχουν ενεργά συνεισφέροντας ιδέες και προτάσεις, συνεργαζόμενοι/ες τόσο μεταξύ τους όσο και με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης. Κάθε δράση υλοποιείται με βάση τα εξής 5 στάδια:

5.1.1. Διερεύνηση

Κατά το στάδιο της διερεύνησης, η συνεργασία του/της εκπαιδευτικού με τους/τις μαθητές/τριες, κατόπιν συζήτησης και ανταλλαγής ιδεών και προτάσεων, οδηγεί στην:

- εξειδίκευση του θέματος και σύνδεσή του με το ΠΣ «Δράσεις ενεργού Πολίτη»,
- σύνδεση του θέματος με προηγούμενες γνώσεις των μαθητών/τριών ή με γνώσεις που αντιστοιχούν στα ΠΣ ή και τις θεματικές/υποθεματικές Εργαστήριων Δεξιοτήτων,
- εφαρμογή ποικίλων μορφών έρευνας (αναζήτηση πληροφοριών, μικρής έκτασης δημοσκοπήσεις, μελέτη βιβλιογραφίας), προκειμένου να καταλήξουν στις αποφάσεις τους.

Το στάδιο της διερεύνησης πραγματοποιείται εντός του σχολείου στο πλαίσιο των διατιθέμενων ωρών ή και σε διασύνδεση με επιμέρους μαθήματα (ανάλογα με το/α θεματικό/α πεδίο/α της δράσης).

5.1.2. Προετοιμασία/Σχεδιασμός

Κατά το στάδιο αυτό σχεδιάζεται συλλογικά η δράση ως προς τις επιμέρους φάσεις της με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη λεπτομέρεια, επιλέγονται οι φορείς ή/και τα πρόσωπα τα οποία θα συνδράμουν στην υλοποίηση της και γίνονται προπαρασκευαστικές επαφές μαζί τους. Γενικά, κατά το στάδιο αυτό σχεδιάζεται το πλήρες πλάνο της δράσης σε βήματα με αντίστοιχο χρονοπρογραμματισμό. Ο σχεδιασμός πρέπει αφενός να είναι όσο το δυνατόν πιο αναλυτικός αφετέρου πρέπει να χαρακτηρίζεται και από ευελιξία, ώστε να μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα, σε περίπτωση αλλαγών κατά τη φάση της υλοποίησης της δράσης. Επισημαίνεται ότι οι μαθητές/τριες έχουν ενεργό ρόλο στην προετοιμασία και τον σχεδιασμό της δράσης.

Το στάδιο του σχεδιασμού πραγματοποιείται εντός του σχολείου στο πλαίσιο των διατιθέμενων ωρών.

5.1.3. Υλοποίηση της δράσης στο πεδίο

Κατά το στάδιο αυτό υλοποιείται η δράση στο πεδίο, σύμφωνα με τον σχεδιασμό του προηγούμενου σταδίου. Πρόκειται για το σημαντικότερο στάδιο καθώς σε αυτό οι μαθητές/τριες θα αποκομίσουν αυθεντική εμπειρία από τη βιωματική εμπλοκή τους.

Η φάση της «Υλοποίησης» πραγματοποιείται εξ αντικειμένου στο πεδίο (βλ. §2.1).

5.1.4. Επικοινωνία-Διάχυση

Κατά το στάδιο αυτό οι μαθητές/τριες, σε συνεργασία με τους/τις εμπλεκόμενους/ες εκπαιδευτικούς, παρουσιάζουν τη δράση στη σχολική κοινότητα, την τοπική κοινωνία ή/και ευρύτερα, επιλέγοντας τα πλέον πρόσφορα σε αυτούς και στο σχολείο μέσα. Η διαδικασία μπορεί να γίνει είτε με φυσική παρουσία είτε μέσω της χρήσης ψηφιακών

μέσων ή και συνδυαστικά. Για τη διάχυση μπορούν να χρησιμοποιηθούν ποικίλα μέσα όπως: πολιτιστικά δρώμενα, δημοσιεύσεις, παρουσιάσεις, αφίσες, εικαστικά έργα, ιστολόγια, αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, βίντεο κ.λπ., ανάλογα με τη φύση και το περιεχόμενο της κάθε δράσης.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο αυτό μπορεί να οργανωθεί η διάχυση ανά δράση ή για όλες τις δράσεις μαζί σε κάποιο χρονικό σημείο προς το τέλος της σχολικής χρονιάς.

5.1.5. Αναστοχασμός

Κατά το τελευταίο αυτό στάδιο εξάγονται συμπεράσματα ως προς τη δράση και την υλοποίησή της, προτείνονται τρόποι για βελτίωση, αναλύονται συναισθήματα, καταγράφονται γνώσεις και εμπειρίες που αποκτήθηκαν, αναθεωρούνται αρχικές ιδέες και αντιλήψεις, γίνεται επέκταση της γνώσης και των εμπειριών που αποκτήθηκαν σε νέα πλαίσια.

Υλοποιείται εντός του σχολείου στο πλαίσιο των διατιθέμενων ωρών ή και σε διασύνδεση με επιμέρους μαθήματα (ανάλογα με τη θεματική εξειδίκευση της δράσης και των αντίστοιχων δραστηριοτήτων της).

- 5.2. Οι σχολικές μονάδες είναι σημαντικό να παρουσιάζουν τα αποτελέσματα από την εφαρμογή των δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας, οι οποίες βασίζονται στο ΠΣ «Δράσεις Ενεργού Πολίτη», σε τοπικές ή περιφερειακές εκδηλώσεις διάχυσης. Με αυτόν τον τρόπο, οι πιο πρωτότυπες και επιδραστικές προσεγγίσεις αναδεικνύονται ως καλές πρακτικές και εντάσσονται στο σχετικό αποθετήριο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, παρέχοντας στους/στις εκπαιδευτικούς πηγή πρόσθετων ιδεών για μελλοντική χρήση.
- 5.3. Κατά την εφαρμογή των δράσεων, τηρούνται προαιρετικά τεκμήρια σε μορφή e-portfolio για κάθε ομάδα (τμήμα ή τάξη).
- 5.4. Όλες οι προτάσεις ανά τάξη ή/και τμήμα είναι σημαντικό να βασίζονται και στις προτιμήσεις των εμπλεκόμενων μαθητών/τριών. Επιπλέον, δύναται να υπάρξει σχεδιασμός εγκάρσιας εφαρμογής των δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας, όπου μαθητές/τριες διαφορετικών τμημάτων ή/και τάξεων, δηλαδή ηλικιακών ομάδων (π.χ. όμορο νηπιαγωγείο, Α', Β', Γ' Δημοτικού) συνεργάζονται μεταξύ τους για την επίτευξη των κοινών στόχων τους. Αντιστοίχως συνεργάζονται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων και τάξεων.

6. Αποτίμηση των δράσεων

- 6.1. Η εφαρμογή των δράσεων ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας ανά σχολική μονάδα αποτιμάται στο πλαίσιο ολοκλήρωσης του σχολικού έτους. Η αποτίμηση της εφαρμογής γίνεται από κοινού από τους/τις εμπλεκόμενους/ες εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες σε συνεργασία με τον/τη Διευθυντή/ντρια.
- 6.2. Κατά την αποτίμηση της δράσης/των δράσεων προτείνεται η συλλογή προτάσεων με σκοπό τον εμπλουτισμό των δράσεων ενόψει του νέου σχολικού έτους με έναν ή με συνδυασμό των εξής τρόπων:
  - 6.2.1. προτάσεις από τους/τις διδάσκοντες/ουσες,
  - 6.2.2. προτάσεις ομάδων μαθητών/τριών ή/και εκπροσώπων τους,
  - 6.2.3. προτάσεις γονέων/κηδεμόνων ή του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, λαμβάνοντας υπόψη τα εξής κριτήρια:
    - 6.2.4. τη δυνατότητα υλοποίησής τους,

6.2.5. την ποικιλία τους,

6.2.6. το οικοσύστημα φορέων και τα σημεία φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος στο περιβάλλον της κάθε σχολικής μονάδας.

6.3. Δυο βασικά κριτήρια επιτυχούς ολοκλήρωσης είναι:

6.3.1. η ομαλή υλοποίηση όλων των σταδίων της δράσης/των δράσεων,

6.3.2. ο θετικός αντίκτυπος της δράσης/των δράσεων στους/στις εμπλεκόμενους/ες και στην ευρύτερη κοινότητα.

Η εφαρμογή δράσεων **ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας στο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη»** θα εφαρμοστεί σε όλα τα Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια της χώρας από το σχολικό έτος 2024-2025.

Ειδικά για το σχολικό έτος 2024-2025 σε κάθε τάξη μπορεί να υλοποιηθεί μία μόνο δράση, ανεξαρτήτως βαθμίδας. Επισυνάπτεται Παράρτημα «Πρότυπο Ανάπτυξης Δράσεων Ενίσχυσης της Ενεργού Πολιτειότητας».

Οι διδάσκοντες/ουσες να ενημερωθούν ενυπόγραφα.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ

**Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

ΖΕΤΤΑ Μ. ΜΑΚΡΗ

**Συν.: 1. Παράρτημα: Πρότυπο Ανάπτυξης Δράσεων Ενίσχυσης της Ενεργού Πολιτειότητας
2. Βεβαίωση Δράσεων Ενεργού Πολίτη**

Εσωτ. Διανομή

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Υφυπουργού κ. Ζ. Μ. Μακρή
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Π.Ε. Δ.Ε & Ειδικής Αγωγής
- Γενική Δ/νση Σποδών Π.Ε. και Δ.Ε.
- Δ/νση Σπουδών, Προγρ/των & Οργάνωσης Π.Ε., Τμ. Α'
- Δ/νση Σπουδών, Προγρ/των & Οργάνωσης Δ.Ε., Τμ. Α'
- Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπ. Εκπ/σης, Ευρ. και Μειον. Σχολείων
- Διεύθυνση Θρησκευτικής Εκπ/σης & Διαθρ. Σχέσεων
- Δ/νση Ειδικής Αγωγής και Εκπ/σης
- Αυτ. Διεύθυνση Ιδιωτικής Εκπ/σης
- Δ/νση Επαγγελματικής Εκπ/σης
- Δ/νση Φυσικής Αγωγής
- Αυτ. Τμήμα Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων
- ΔΥΠΕΑ

Παράρτημα: Πρότυπο Ανάπτυξης Δράσεων Ενίσχυσης της Ενεργού Πολιτειότητας**Τίτλος Δράσης***(απλή περιγραφή)***Επίπεδο***(ενδεικτικά Νηπιαγωγείο - Α' - Β' - Γ' Δημοτικού, Δ' - Ε' - ΣΤ' Δημοτικού, Γυμνάσιο, Λύκειο)***Θεματικό Πεδίο***(προσδιορίζεται σε ποιο ή ποια από τα 17 θεματικά πεδία Προγράμματος Σπουδών Δράσεων Ενεργού Πολίτη ανήκει η δράση)***Σύντομη περιγραφή της Δράσης***(2-3 γραμμές στις οποίες να δίνεται η κεντρική ιδέα σε τι συνίσταται το πρόγραμμα δράσεων)***Μάθημα ή τομέας του Εργαστηρίου Δεξιοτήτων που εντάσσεται:***(περιγραφή: αναφέρεται το μάθημα ή τα μαθήματα, ή/και η θεματική ενότητα του Εργαστηρίου Δεξιοτήτων, η τάξη και η ενότητα με τη διάρκειά της)***Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα:***(περιγραφή)***Πεδίο Υλοποίησης***(Η αυλή ή άλλοι χώροι του σχολείου, προορισμοί γύρω από το σχολείο (σε απόσταση περπατήματος), προορισμοί σε απόσταση από το σχολείο (απαιτείται η μετάβαση με συγκοινωνιακό μέσο), ο ψηφιακός χώρος του διαδικτύου)***Φάσεις Υλοποίησης Δράσης****Διερεύνηση** (ενδεικτική αναφορά της διάρκειας σε διδακτικές ώρες)*(επιλογή θέματος μετά από συλλογική διαβούλευση και ανταλλαγή ιδεών)**Περιγράφονται οι ερωτήσεις/τα εργαλεία/οι δραστηριότητες με βάση τα οποία επιλέγεται από την τάξη το θέμα***Προετοιμασία/Σχεδιασμός** (ενδεικτική αναφορά της διάρκειας σε διδακτικές ώρες)*(συλλογικός σχεδιασμός της δράσης με περιγραφή των επιμέρους φάσεων με λεπτομέρεια, περιγραφή πιθανών προπαρασκευαστικών επαφών με συνεργαζόμενους φορείς κ.ά.)*

Περιγράφονται οι ενέργειες/επαφές που πρέπει να γίνουν ώστε να προετοιμαστεί και να σχεδιαστεί η δράση ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας, ενώ παράλληλα παρέχεται και ένας ενδεικτικός σχεδιασμός με τη μορφή βημάτων ενεργειών.

Υλοποίηση (ενδεικτική αναφορά της διάρκειας σε διδακτικές ώρες)

(περιγραφή υλοποίησης με βάση τα προβλεπόμενα στις δυο προηγούμενες ενότητες)

Περιγράφονται οι δραστηριότητες που θα λάβουν χώρα στο πεδίο σύμφωνα με τον σχεδιασμό της δράσης.

Επικοινωνία-Διάχυση (ενδεικτική αναφορά της διάρκειας σε διδακτικές ώρες)

(παρουσιάζεται η επικοινωνία της δράσης ενίσχυσης της ενεργού πολιτειότητας στη σχολική κοινότητα, την τοπική κοινωνία ή και ευρύτερα).

Περιγράφονται ενδεικτικές προτάσεις δραστηριοτήτων για επικοινωνία και διάχυση της δράσης. Οι δραστηριότητες θα πρέπει να είναι απλές και σύμφωνες με το ηλικιακό επίπεδο των μαθητών και των μαθητριών.

Αναστοχασμός (ενδεικτική αναφορά της διάρκειας σε διδακτικές ώρες)

(εξάγονται συμπεράσματα ως προς τη δράση, αναλύονται συναισθήματα, καταγράφονται γνώσεις και εμπειρίες που αποκτήθηκαν, γίνεται επέκταση σε νέα πλαίσια, μεταπλάθονται οι γνώσεις και οι εμπειρίες σε πολιτιστικά δρώμενα, κείμενα, κατασκευές κ.λπ.)

Περιγράφονται ερωτήσεις/δραστηριότητες/εργαλεία/διαδικασίες που θα αξιοποιηθούν με στόχο οι μαθητές και οι μαθήτριες ως ομάδα στην τάξη να κωδικοποιήσουν αναστοχαζόμενοι και αναστοχαζόμενες αυτά που έμαθαν, όσα ένιωσαν, τα συμπεράσματα που αποκόμισαν κ.ο.κ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ .....
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε./Δ.Ε. ....
.....(ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ)

.....
Email: .....

Τηλέφωνο:.....

Σχολικό έτος:.....

Ημ/νία:.....

Αρ. Πρωτοκόλλου:.....

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Βεβαιώνεται ότι ο/η μαθήτης/τρια ..... με Αριθμό Μητρώου Μαθητή/τριας.....,

συμμετείχε στις παρακάτω δράσεις ενεργού πολίτη:

A/A	Σχ. έτος	Σχολική μονάδα	Τάξη	Θεματικό Πεδίο	Δράση

Ο/Η Διευθυντής/ντρια